

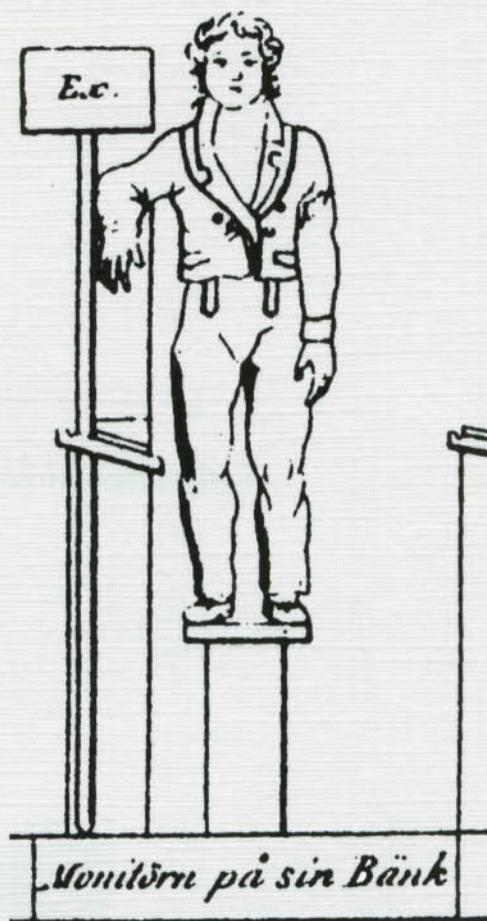

UPPSALA
UNIVERSITET

Tema:
*Utbildningens sociala
och kulturella historia*

Fjärde nordiska utbildningshistoriska konferensen

2009

PROGRAM

PROGRAM

Fjärde nordiska
utbildningshistoriska konferensen

1–2 oktober 2009

Uppsala universitetshus

UPPSALA
UNIVERSITET

Den fjärde nordiska utbildningshistoriska konferensen, 1–2 oktober 2009

Plats: Uppsala universitetshus

Hemsida: <<http://www.skeptron.uu.se/utbildningshistoria09/>>

Arrangörer: Nationella forskarskolan i utbildningshistoria i samarbete med Forskningsgruppen för utbildnings- och kultursociologi (SEC), Historiska institutionen och Research Unit for Studies in Educational Policy and Educational Philosophy (STEP), Uppsala universitet.

Finansiärer: Nationella forskarskolan i utbildningshistoria, Helge Ax:son Johnsons stiftelse, Historisk-filosofiska fakulteten vid Uppsala universitet, Kollegiet för utbildningsvetenskaplig forskning vid Uppsala universitet samt Vetenskapsrådet.

Föreståndare: Donald Broady

Koordinator: Johannes Westberg

Sekretariat: Marie Ols

Webbdesign och datasupport: Katarina Ellingsson och Jila Ashaier

Consigliere: Esbjörn Larsson

Sättning: Johannes Westberg

Omslagslayout: Camilla Eriksson och Johannes Westberg

Tryckning: Universitetstryckeriet, Uppsala universitet

Innehåll

VÄLKOMNA TILL UPPSALA!	5
KONFERENSPROGRAM	7
PRESENTATION AV KONFERENSENS HUVUDTALARE	8
UTSTÄLLARE	10
KONFERENSENS SESSIONER	11
Session 1 - Alternativa möjligheter till lärande i lokalsamhället	12
Session 2 - Att sortera och dokumentera skolelever	13
Session 3 - Contemporary and historical aspects on islamic education	15
Session 4 - Den tekniska allm. utbildningens sociala och kulturella historia	16
Session 5 - Det är inte längre lärarbarn som blir lärare	17
Session 6 - Elevkultur och institutionsliv	18
Session 7 - Folkskolläraren i samhällslivet, 1860-1960	20
Session 8 - Från nationell till nordisk, europeisk och global historia	22
Session 9 - Fältövningar som pedagogisk metod	23
Session 10 - Förskolans historia	24
Session 11 - Livet i skolen – skolen for livet?	25
Session 12 - Läroplanshistoria och läroplansteori: nordiska perspektiv	26
Session 13 - Läs- och skrivkunnighet i Norden i ett historiskt perspektiv	28
Session 14 - Mer marknad och mer politik?	29
Session 15 - Nittonhundralets yrkesutbildning	30
Session 16 - När praktikgrundad kunskap möter högskolan	31
Session 17 - Pedagogisk realism i Norden: 1870-1900	33
Session 18 - Retorik & tidigmodern utbildningshistoria	34
Session 19 - Svenska bildkonstnärliga utbildningar och karriärvägar	35
Session 20 - Transnationella utbildningsstrategier	37
Session 21 - Utbildningens aktörer	38
Session 22 - Utbildningens ekonomiska historia	39
Session 23 - Utbildningens roll i bygget av det moderna samhället	40
Session 24 - Velfærdsstatslige studier af pædagogik på tværs og langs af tid	41
LISTA ÖVER SESSIONSDELTAGARE	42
KARTA ÖVER UNIVERSITETSHUSET	44

[4]

Välkomna till Uppsala!

Med 24 sessioner och 120 paper ger den fjärde nordiska utbildningshistoriska konferensen en god översikt över utbildningshistorisk forskning i Sverige och i Norden anno 2009. Av programmet framgår att bredden är imponerande, både ämnesmässigt och disciplinärt. Deltagare kommer bland annat från historiska, pedagogiska, språkvetenskapliga, sociologiska och militärvetenskapliga institutioner. Konferensens sessioner rymmer bidrag som behandlar allt från historiska spel och läsundervisning i det tidigmoderna Sverige till förändringar i yrkes-, högskole- och universitetsutbildningar under 1900-talet.

Denna bredd är utan tvekan en tillgång. Att utbildningshistorisk forskning bedrivs inom olika discipliner utifrån vitt skilda perspektiv gör den i sanning dynamisk. Samtidigt innebär spridningen mellan institutioner och lärosäten risker för att forskningen blir fragmenterad. Samverkan behövs för att uppnå den kritiska massa som krävs för att det utbildningshistoriska studiet ska blomstra.

Mot bakgrund av detta erbjuder årets konferens en ypperlig möjlighet att stärka det utbildningshistoriska fältet. Inte bara genom att ta tillfället i akt att överbygga de avstånd som geografi, discipliner och institutionsgränser skapar, utan också genom att planera för framtiden. Givet den nordiska utbildningshistoriska forskningens läge, vilka projekt skulle driva den framåt?

Nationella forskarskolan i utbildningshistoria genom,

Donald Broady

Forskar skolans föreståndare, professor vid Institutionen för utbildning, kultur och medier

Johannes Westberg

Koordinator för Nationella forskarskolan i utbildningshistoria

[6]

Konferensprogram

Den fjärde nordiska utbildningshistoriska konferensen hålls i Uppsala universitetshus. Registreringsdisken öppnar 08.30 i universitetshusets hall. Det inledande öppningsanförandet och den avslutande summeringen sker i Sal X. Där håller också huvudtalarna sina anförande. De parallella sessionerna sker i universitetshusets salar, seminarierum, konsistorie- och fakultetsrum. Lunchen serveras i universitetshusets foajé.

Konferensbanketten i form av en trerätters middag avnjuts i Rikssalen på Uppsala slott. Underhållning och dansmusik står *Sambahia* för. FD Henrik Edgren, verksam vid Uppsala och Växjö universitet, är kvällens toastmaster.

Konferensens huvudtalare är *Marc Depaepe*, professor vid Katholieke Universiteit i Leuven, och *Ning de Coninck-Smith*, lektor vid Danmarks pædagogiske universitetsskole, Aarhus universitet.

Torsdag, 1 oktober

09.30–10.15 Kaffe och smörgås

10.15–10.30 Öppningsanförande: prof. Donald Broady

10.30–11.30 Keynote 1: prof. Marc Depaepe, *History of education as a discipline. Some historiographical, theoretical and methodological notes.*

11.30–12.45 Lunch

12.45–14.15 Parallella sessioner

14.15–14.45 Kaffe och kaka

14.45–16.15 Parallella sessioner

Kl. 18. Fördrink på Uppsala slott följt av trerätters festmåltid med underhållning och dans.

Fredag, 2 oktober

09.15–10.45 Parallella sessioner

10.45–11.15 Kaffe och smörgås

11.15–12.15 Keynote 2: FD Ning de Coninck-Smith, *Experts at work. A micro study of architects and school buildings in Denmark 1940 – 1970.*

12.15–13.30 Lunch

13.30–15.00 Parallella sessioner

15.00–15.30 Kaffe och kaka

15.30–16.00 Avslutande summering: prof. Donald Broady mfl.

Presentation av konferensens huvudtalare

Marc Depaepe

Marc Depaepe är professor vid Katholieke Universiteit i Leuven, Belgien. Han är en av redaktörerna för *Paedagogica Historica* och tidigare ordförande för *International Standing Conference for the History of Education*. Han deltar för närvarande i projekten "Ethnohistory' of the primary school: the key to the explanation of the pedagogical paradox" och "The role of education and schooling in intercultural identity formation: the case of the Belgian immigrants in Northern France (1850–1914)".

Marc Depaepe har publicerat ett flertal artiklar som rör det utbildningshistoriska fältets historiografi, däribland Depaepe, M., Henkens, B. (2000). "The history of education and the challenge of the visual". *Paedagogica Historica* 36; Depaepe, M. (2002). "A comparative history of educational sciences: the comparability of the incomparable?". *European Educational Research Journal* 1; Depaepe, M. (2004). It's a long way to ... an international social history of education: in search of Brian Simon's legacy in today's educational historiography. *History of Education*, 33; Smeyers, P., Depaepe, M. (2008). "A method has been found? On educational research and its methodological preoccupations". *Paedagogica historica*, 44.

Abstract

History of Education as a Discipline: Some historiographical, theoretical and methodological notes
In this key note I want to clarify my position as a historian of education, from three perspectives:

1. A historiographical one: by showing how the interest for the so-called "new" cultural history of education, we are witnessing today, is related to history of history of education research
2. A theoretical one: by showing that history of education research is first of all "history" and, therefore, has to be careful in dealing with the often "educationalized" claims of "learning" from the history
3. A methodological one: by showing that understanding is the key word for the "historiographical" operation and that well nuanced and contextualized "histories" of education have to rest on a combination of all sorts of source material.

Ning de Coninck-Smith

Ning de Coninck-Smith är lektor vid Danmarks pædagogiske universitets-skole, Aarhus universitet. de Coninck-Smith är historiker med inriktning mot skolans och barndomens historia, och leder för närvarande projekten "Byggeri til børn gennem 275 år" och "Skolen for livet. Skolesystem og livshistorier. Danmark 1945–2005".

Bland hennes publikationer märks Coninck-Smith, N. (2000). *For barnets skyld byen, skolen og barndommen 1880–1914*. Diss. Odense; Coninck-Smith, N., Sandin, B. & Schrupf, E. (red.) (1997). *Industrious children: work and childhood in the Nordic countries 1850–1990*. Odense Univ. Press; Gutman, M. & De Coninck-Smith, N. (red.) (2008). *Designing modern childhoods: history, space, and the material culture of children*. Rutgers University Press.

Abstract

Experts at work. A micro study of architects and school buildings in Denmark 1940–1970.

The purpose of this key note is to discuss the role of architects and educational architecture in Denmark during the formative years of the welfare state and the so-called educational explosion, which took off during the 1960's and 1970's. This development meant that from 1958 all children went to seven grade schools, a growing number stayed on until 9th grade and that the percentage of a youth cohort graduating from high school [gymnasium] rose from 5–6 percent to about 20 percent.

Across the Western World the years after WWII were formative and experimental years for the institutional architecture, rooted in a wish to cater more for the needs of the individual child and a strong belief in the social role of architecture. This belief resulted in a close collaboration across borders, initiated by the United Nations in the early 1950's. Especially British and Swiss experiences were of importance to the Danish educational architecture and the period is rich in exchange and circulation of architectural ideas and model buildings.

The talk focuses on the dialogues between the world of architecture and the world of education from the 1940's and through the 1960's, since new school buildings were a precondition to the educational explosion. Through a micro-study of about 20 schools designed by the firm of Mr. Johannes Folke Olsen I will demonstrate how new learning spaces for independent, responsible and self-reliant students were created on one hand through study tours and conscious reading of contemporary educational literature, and on the other, how these new educational understandings were met by local decisions makers, who had to pay for the new modern schools.

Utställare

Föreningen för svensk undervisningshistoria

Föreningen för svensk undervisningshistoria bildades 1920 och har sedan dess utgivit mer än 200 böcker i serien *Årsböcker i svensk undervisningshistoria*. Utöver årsböckerna ger föreningen även ut tidskriften *Vägval i skolans historia* med kortare artiklar. Som medlem i föreningen får Du bekvämt alla nya publikationer hemskickade.

Nationella forskarskolan i utbildningshistoria

Nationella forskarskolan är förlagd vid Institutionen för utbildning, kultur och medier (EDU) vid Uppsala universitet. Forskarskolan har fyra doktorander, ett 20-tal associerade doktorander och bedrivs i nära samarbete med arbetsgruppen för utbildningens sociala och ekonomiska historia vid EDU.

Opuscula Historica Upsaliensia

Opuscula Historica Upsaliensia är en skriftserie som sedan 1988 ges ut av Historiska institutionen vid Uppsala universitet. Dess syfte är att publicera dagsaktuell historieforskning i ett attraktivt och lättillgängligt format, utan att ge avkall på den vetenskapliga akribin. Opusculas skrifter spänner över ett långt tidsspann och behandlar en rad olika forskningsområden.

Stockholms universitets förlag

Stockholms universitets förlag, tidigare HLS Förlag, är Sveriges största universitets- och högskoleförlag. Förlaget grundades 1986 vid dåvarande Högskolan för lärarutbildning i Stockholm (HLS), Institutionen för pedagogik, efter idéer hämtade från anglosaxiska universitet. Förlagets utgivning riktar sig främst till alla som är intresserade av utbildningsfrågor

Natur & Kultur

Bokförlaget Natur & Kultur grundades 1922 och ger ut böcker för den allmänna bokmarknaden, läromedelsmarknaden och högskolan.

Konferensens sessioner

1. Alternativa möjligheter till lärande i lokalsamhället
2. Att sortera och dokumentera skolelever
3. Contemporary and Historical aspects on Islamic education
4. Den tekniska allmänutbildningens sociala och kulturella historia
5. Det är inte längre lärarbarn som blir lärare – omvandlingar i rekryteringen till lärarutbildningen
6. Elevkultur och institutionsliv – empiri, teori, material och möjligheter i forskning om skolan utanför klassrummet
7. Folkskolläraren i samhällslivet, 1860–1960
8. Från nationell till nordisk, europeisk och global historia: Perspektiv på historieämnets utveckling under 1900-talet
9. Fältövningar som pedagogisk metod
10. Förskolans historia
11. Livet i skolen – skolen for livet?
12. Läroplanshistoria och läroplansteori: nordiska perspektiv
13. Läs- och skrivkunnighet i Norden i ett historiskt perspektiv.
14. Mer marknad och Mer politik? En förändrad styrning av utbildning och utbildningssystem
15. Nittonhundralets yrkesutbildning
16. När praktikgrundad kunskap möter högskolan – kontinuitet och förändring i högre utbildning
17. Pedagogisk realisme i Norden: 1870–1900
18. Retorik & tidigmodern utbildningshistoria: perspektiv & möjligheter
19. Svenska bildkonstnärliga utbildningar och karriärvägar under 100 år
20. Transnationella utbildningsstrategier
21. Utbildningens aktörer – empiriska och metodologiska perspektiv på det svenska utbildningssystemets arkitekter och adepter
22. Utbildningens ekonomiska historia
23. Utbildningens roll i bygget av det moderna samhället
24. Velfærdsstatslige studier af pædagogik på tværs og langs af tid – hvordan er det muligt?

Session 1 - Alternativa möjligheter till lärande i lokalsamhället

Syftet med sessionen är att diskutera olika lokala kunskapsalternativ som utvecklats i samhällen med låg formell utbildningsnivå. I fokus står utbildningsformer som befinner sig i gränslandet mellan det formella och informella lärandet.

Exempel på ämnen som kan avhandlas är studiecirkelverksamhet, korrespondensstudier eller liknande. Vi vill diskutera betydelsen av dessa studieformer som komplement eller alternativ till högre utbildning i lokalsamhället och framförallt för den enskilde individen.

Avsikten är således att bidra till en historiskt grundad förståelse av kunskapsaktörernas roll på den lokala arenan samt individers möjligheter och förutsättningar att förverkliga sina egna aktuella livsprojekt

Sessionsansvarig: Ann-Kristin Högman, Karlstads universitet.

Arbetsform: Presentation av pågående forskning.

Abstracts/Deltagare

Hermods och NKI; lokala alternativ till högre utbildning, Ann-Kristin Högman, Karlstads universitet, Avdelningen för politiska och historiska studier.

Män och lärande – en bergslagshistoria, Ramona Ivener, Karlstads universitet, Historia.

Alternativet!/? En studie av ABF:s självbild 1965–1980, Martin Stolare, Karlstads universitet, Avdelningen för politiska och historiska studier.

Session 2 - Att sortera och dokumentera skolelever

Kategorisering av olika grupper och individer bör förstås som ett uttryck för makt. Inte sällan har samhällsinstitutionernas kategoriseringar riktat sig mot det eller de som uppfattas som ett problem i samhället. I början av 1900-talet började vissa barn uppfattas som problematiska i relation till skolans institutionella och sociala förändringar. Det var inte alla elever som passade in i skolans normer och krav. Det var inte alldeles enkelt att ha alla elever i samma klass.

Under hela 1900-talet har skolan avskiljt vissa elever, som av olika skäl har uppfattas som problematiska, till särskilda klasser. Denna avskiljning från det normala har skett åt fyra håll: specifika svårigheter (t.ex. "ordblindhet"), rörelsehinder, oförstånd/utvecklingsstörning och asocialitet (t.ex. "vanart").

I detta sorteringsarbete har olika experter varit centrala. Vetenskapen tillskevs en allt större betydelse och experterna kom allt mer att prägla bedömningen av eleverna och skolans sociala organisering. Till sin hjälp hade de olika tekniker och teknologier.

I detta arbete att beskriva och kategorisera elever som uppfattades som problematiska genererades en omfattande dokumentation. I denna paper-session diskuteras experternas roll i skolan sorteringsarbete och dokumentation: Vilka professioner äger rätt att definiera det normala och det avvikande. Vem bestämmer vad som är den lämpligaste placeringen för ett barn? Med vilka tekniker sker det?

Sessionsansvarig: Thom Axelsson, Malmö högskola.

Arbetsform: Paper-presentationer. Sessionen består av två delsessioner.

DELSESSION I

Sessionsledare: Thom Axelsson.

Abstracts/Deltagare

Från Ball till Foucault: "SET-metoden" genom en diskursiv läsning, Kerstin Von Brömssen, Göteborgs universitet, Institutionen för litteratur, idéhistoria och religion.

De teoretiska och praktiska begåvningarnas samband med kön, klass och mognad/biologisk ålder, Marianne Carlsson, Uppsala universitet, Sociologiska institutionen.

Den säkra zonen: alternativa utbildningsmiljöer grundade på etnisk differentiering 1913-1962, David Sjögren, Umeå universitet, Institutionen för idé- och samhällsstudier.

Session 2 - Att sortera och dokumentera skolelever

Sorting and Documenting School Children in the Greenlandic Educational System 1961 - 1976, Christian Ydesen, Århus universitet, Danmarks pædagogiske universitetsskole.

Skapandet av barnsubjekt i två skilda praktiker: diagnostik och terapi, Karin Zetterqvist Nelson, Linköpings universitet, Tema barn.

DELSESSION II

Sessionsledare: Christian Ydesen.

Abstracts/Deltagare

Att konstruera begåvning - debatten om IQ, Thom Axelsson, Malmö högskola, Barn, unga och samhälle.

Begreppet "obildbar" som en social konstruktion, Thomas Barow, Högskolan i Borås, Institutionen för pedagogik.

Det "problematiserade barn", Bjørn Hamre, Danmarks pædagogiske universitet, Aarhus universitet, Institut for læring.

En nutidshistorisk analyse af den observerende og faciliterende pædagog, Maja Plum, Københavns universitet, Institut for medier, erkendelse og formidling. afd. for pædagogik.

Censor Carlsson och inspektör Andersson, Johan Samuelsson, Karlstads universitet, Historia.

Session 3 - Contemporary and Historical aspects on Islamic education

The aim and focus of the panel "Contemporary and Historical aspects on Islamic education" is to discuss and present both historical and contemporary cases of how Muslim theologians have discussed teaching and educational theories.

The panel will demonstrate that some of the discussion that took place in the medieval period is comparable to contemporary discussions. For example, what is the Islamic opinion about learning and what is the best method for passing on the knowledge of the teacher to the student?

The paper by professor Dr Sebastian Günther (Tübingen University) is focused on the early history of Islam and educational theories while Dr Göran Larsson (University of Gothenburg) and Dr Jenny Berglund (Södertörns högskola/Uppsala university) (papers are focused on contemporary issues (for example Islamic Religious Education, Muslim independent schools).

The session will be conducted in English.

Sessionsansvariga: Göran Larsson, Göteborgs universitet, Jenny Berglund, Södertörns högskola.

Arbetsform: Paper-presentationer.

Abstracts/Deltagare

Utbildningstraditioner i islamisk religionsundervisning, Jenny Berglund, Södertörns högskola, Genus, kultur och historia.

"The Principles of Instruction Are the Grounds of Our Knowledge", Sebastian Günther, University of Göttingen, Seminar für arabistik/islamwissenschaft.

Liberal Educational Theory and Socio-Political Participation: Jürgen Habermas and al-Tabari, Ulrika Mårtensson, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Institutt for arkeologi og religionsvitenskap.

Imamutbildningar i Europa – en idéhistorisk analys, Göran Larsson, Göteborgs universitet, Institutionen för litteratur, idéhistoria och religion.

Session 4 - Den tekniska allmänutbildningens sociala och kulturella historia

Forskning om den historiska bakgrunden till det tekniska kunskapsområdet i skolan är ännu i sin linda och förs mest inom forskningsfälten utbildningshistoria/läroplanshistoria och teknikdidaktik (Technology Education Research). Inom det förra fältet har denna forskning initierats först på senare år, bl.a. genom brittiska och amerikanska studier samt några svenska avhandlingar och artiklar. I synnerhet inom amerikansk och brittisk teknikdidaktik har det sedan ett tag också funnits historisk forskning, vilken i huvudsak syftar till att skapa en identitet och historisk bakgrund till ämnet teknik i skolan. Det har inte varit ovanligt att samma forskare – bl.a. David Layton, Gary McCulloch, John Pannabecker, Karen Zuga, Stephen Petrina m.fl. – har verkat inom båda dessa fält, vilket har stärkt de didaktiska och utbildningshistoriska kopplingarna kring teknik i skolan.

Föreliggande session avser att fördjupa den nordiska forskningen och forskningsdebatten på området, och inbjuder aktiva forskare att delta.

Sessionsansvariga: Magnus Hultén och Daniel Lövheim, Stockholms universitet.

Arbetsform: Paper-presentationer.

Abstracts/Deltagare

Läromedel och skolutveckling: exemplet teknik i grundskolan 1962–2000, Magnus Hultén, Stockholms universitet, Institutionen för didaktik och pedagogiskt arbete.

Hvor er faget? Et studie i udviklingen af forståelsen af faglighed i naturfagsundervisningen, Marianne Høyen, Københavns universitet, Institut for medier, erkendelse og formidling.

Framställningar av teknik i skolan 1994–2008, Daniel Lövheim, Stockholms universitet, Pedagogiska institutionen.

Session 5 - Det är inte längre lärarbarn som blir lärare - omvandlingar i rekryteringen till lärarutbildningen

Aktuell utbildningssociologisk forskning har konstaterat en dramatisk förändring i rekryteringen till lärarutbildningen på senare år. Lärarstudenterna har knappare resurser – mindre mängd kulturellt kapital hemifrån, klenare egna skolmeriter – i bagaget jämfört med tidigare.

Denna observation ger anledning till reflexioner över lärarutbildningens historiska omvandlingar. Under sessionen läggs tonvikten vid nutida förändringar, men diskussionen kan även beröra tidigare epoker. Olika slag av lärarutbildning kommer att jämföras, liksom situationen i åtminstone ett par av de nordiska länderna. Även forskningsmetodiska problem i studiet av lärarutbildningens rekrytering och studiemiljöer kommer att uppmärksammas.

Sessionsansvarig: Donald Broady, Uppsala universitet.

Arbetsform: Paper-presentationer.

Abstracts/Deltagare

Lärares utbildnings- och karriärvägar 1977–2007, Emil Bertilsson, Uppsala universitet, Institutionen för utbildning, kultur och medier.

Lärarutbildningens hierarkier. Utbildningssociologiska förklaringsförsök, Donald Broady, Uppsala universitet, Institutionen för utbildning, kultur och medier.

Från nästippen till bortom horisonten, Magnus Persson, Växjö universitet, Samhällsvetenskapliga institutionen.

A Double Social Educator Crisis: Geography Competition and Recruitment, Jan Thorhauge Frederiksen, Roskilde university, Psychology and educational research.

Session 6 - Elevkultur och institutionsliv – empiri, teori, material och möjligheter till forskning om skolan utanför klassrummet

Skolinrättningar utgör mångskiftande sociala miljöer och mötesplatser. Syftet med denna session är att samla forskning som historiskt belyser socialisationsprocesser och företeelser vilka i huvudsak burits upp av elever och vilka företrädesvis utspelats på arenor utanför klassrummet. Hit kan räknas forskning om kamratfostran, pennialism, mobbing, bildningsverksamhet eller annan typ av fostran i skolnära föreningsliv, menings- och kunskapande på interaktiva forum, etcetera; kort sagt företeelser som varit, och fortfarande är, betydelsefulla delar av elevers skolgång, men vilka tillägnats begränsad uppmärksamhet i utbildningshistorisk forskning.

Sessionen inbjuder till presentation av empiriska exempel, användbara teorier i studiet av elevverksamhet och institutionellt kringliv samt till diskussion kring material, metod, begränsningar och potential i pågående eller planerad forskning. En utgångspunkt är att elever varit och är aktivt medverkande i formandet av skolmiljön samt att forskning på området vidgar vår förståelse av skolan som en social och kulturell inrättning i samhället.

Sessionsansvarig: Björn Norlin, Umeå universitet.

Arbetsform: Paper-presentationer. Sessionen består av två delsessioner.

DELSESSION I

Abstracts/Deltagare

Läroverkskulturen och idrotten, Bert Mårald, Luleå tekniska universitet, IES.

Kön och klass i elevtidningar runt sekelskiftet 1900, Sara Backman Prytz, Uppsala universitet, Institutionen för utbildning, kultur och medier.

Elevkulturen vid två svenska internatskolor, Petter Sandgren, Umeå universitet, Idé- och samhällsstudier.

Skolen – under hvilken fane?, Nina Volckmar, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Pedagogisk institutt.

Session 6 - Elevkultur och institutionsliv – empiri, teori, material och möjligheter till forskning om skolan utanför klassrummet

DELSESSION II

Abstracts/Deltagare

Pojkstaden. Självstyrelse vid Norra Latins sommarhem 1938–1965, Joakim Landahl, Stockholms universitet, Pedagogiska institutionen.

Om skolgården och barns sociala liv under efterkrigstiden, Anna Larsson, Umeå universitet, Institutionen för svenska och samhällsvetenskapliga ämnen.

Elevkultur och institutionsliv – historiska utblickar. Ett möjligt forsknings- och antologiprojekt?, Björn Norlin, Umeå universitet, Idé- och samhällsstudier.

Skolefanen som ledd i skolens identitetsbygging, Nina Volckmar, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Pedagogisk institutt.

Session 7 - Folkskolläraren i samhällslivet, 1860–1960

Sessionsansvariga: Sune Åkerman, Karlstads universitet, Agneta Linné, Örebro universitet, Lars Petterson, historia, Högskolan Dalarna.

Arbetsform: Paper- och projektpresentationer. Sessionen består av tre delsessioner.

DELSESSION I: "Folkskollärarna i samhällsutvecklingen i Norden 1860–1960 – ett oförlöst komparativt forskningsprojekt"

Ordförande: Lars Petterson, Högskolan Dalarna

Inriktning: Projektet "Nordiska rum" presenteras. För mer information om projektet, se <<http://www.skeptron.uu.se/utbildningshistoria09/nordiska-rum.pdf>>

Deluppgifter: databasfrågan (Island), religionsaspekten (Finland), demokratiseringen (Sverige), minoritetsproblemet (Sverige), nationsbygget (Norge) och arbetsmarknadsanknytningen (Danmark).

Abstracts/Deltagare

Common School Teachers as Political Actors in 20th century Finland, Sirkka Ahonen, Helsingfors universitet, Institut för lämpad pedagogik.

Loftur Guttormsson, Kennarahaskoli Islands.

Kenneth Nordgren, Karlstads universitet.

Folkskolläraren mellan patriarkalism och modern kommunaldemokrati, Sune Åkerman, Karlstads universitet, Avdelningen för politiska och historiska studier.

DELSESSION II: "Folkskollärarens insatser i lokalsamhället utanför skolan"

Ordförande: Agneta Linné, Örebro universitet.

Inriktning: Kvinnliga och manliga folkskollärare i samhällslivet. Politiska, sociala och kulturella insatser fokuseras med hjälp av biografier.

Abstracts/Deltagare

Folkskolläraren som samhällsentreprenör, Ann-Kristin Högman, Karlstads universitet, Avdelningen för politiska och historiska studier.

Folkskolläraren och hembygden, Anna Götlind, Högskolan Dalarna, Akademien för humaniora och medier.

Session 7 - Folkskolläraren i samhällslivet, 1860–1960

Folkskollärare i Uppland för 100 år sedan, Torgny Nevéus, Uppsala universitet, Pensionerad historiker.

Folkskolläraren i lokalsamhället, Peter Reinholdsson, Högskolan Dalarna, Akademin humaniora och media.

DELSESSION III: "Folkskollärarkåren i genusperspektiv och mångvetenskaplig miljö"

Ordförande: Sune Åkerman, Karlstads universitet.

Inriktning: Lärarnas roll – internationell utblick. Andra europeiska länder fokuseras samt förhållandena i Asien, Afrika, Sydamerika och Nordamerika.

Abstracts/Deltagare

En svensk-amerikansk folkskola? Om skolprojekt bland svenska invandrare i USA vid sekelskiftet 1900, Dag Blanck, Uppsala universitet, Engelska institutionen.

Lärarkretsens förändring, Elisabeth Hultqvist, Stockholms universitet, Pedagogiska institutionen.

The social role of the school teacher in Ethiopia, Tekeste Negash, Högskolan Dalarna, Akademin för humaniora och medier.

Kenneth Nordgren, Karlstads universitet.

Folkskollärarinnorna och kvinnorörelsen: i belysning utifrån Ulla Alm/Lindström och Sveriges folkskolor, Sofia Persson, Göteborgs universitet, Sociologiska institutionen.

Problemläraren: en projektskiss över lärargärningar i konflikt med föräldrar, skolläring och samhälle, David Sjögren, Umeå universitet, Institutionen för idé och samhällsstudier.

Session 8 - Från nationell till nordisk, europeisk och global historia: Perspektiv på historieämnets utveckling under 1900-talet

Forskningsprojektet "Historia utan gräns: Den internationella historieboksrevisionen 1919–2009" undersöker det nordiska och europeiska samarbetet för att reformera historieundervisningen. Projektet handlar om nationella historiekulturers möte med en alltmer internationaliserad pedagogisk kultur. Genom ömsesidig läroboksgranskning och internationella konferenser har aktörer som Föreningarna Norden, Nationernas Förbund, Unesco och Europarådet arbetat för att förskjuta tyngdpunkten i historieämnet från äldre till modern historia, från politisk och militär historia till social och kulturell historia, samt från nationella synsätt till nordiska, europeiska och globala perspektiv.

Vid sessionen presenteras pågående forskning om granskningen av historieböcker, om historieämnet och fredsfostran, om internationella impulser i historieundervisningen samt om den historiedidaktiska forskningens utveckling.

Sessionsansvarig: Daniel Lindmark, Umeå universitet.

Arbetsform: Presentation av pågående forskning.

Abstracts/Deltagare

Internationella intentioner och svensk historieundervisning, Thomas Nygren, Umeå universitet, Institutionen för idé- och samhällsstudier.

Vilken historia och på vilket sätt? När undervisning och lärande i historia blev till en hel vetenskap, Carina Rönnqvist, Umeå universitet, Institutionen för svenska och samhällsvetenskapliga ämnen.

Historieläroboksrevision i Norden 1919–1935, Henrik Åström Elmersjö, Umeå universitet, Institutionen för idé- och samhällsstudier.

Session 9 - Fältövningar som pedagogisk metod

Sessionen innehåller genomgång av vad fältövning är, dess historia och hur denna pedagogiska metod används och utvecklas i samtiden. Exempel på hur fältövningar genomförs idag ges också.

Sessionsansvarig: Håkan Gunneriusson, Försvarshögskolan i Stockholm.

Arbetsform: Presentation av pågående forskning.

Abstracts/Deltagare

Fältövningarnas metod, Peter Ahlström, Försvarshögskolan, Militärvetenskapliga institutionen.

Militärpedagogik för utveckling av ledare, Jaak Kallak, Försvarshögskolan, Militärvetenskapliga institutionen.

Exkursioner som metod i historieundervisning, David Ludvigsson, Uppsala universitet, Historiska institutionen.

Kommentator: Esbjörn Larsson.

Session 10 - Förskolans historia

Intresset för förskolans historia har vuxit, inte minst under senare år. Ett tecken på detta är att det publicerades tre avhandlingar i ämnet under 2008 i Sverige, och att *History of Education Quarterly* ägnade sitt andra nummer 2009 uteslutande åt förskolans historia.

Fortfarande finns dock mycket att göra, inte minst när det gäller nordiska perspektiv på förskolans historia. Syftet med sessionen "Förskolans historia" är att utifrån olika frågeställningar, teoretiska perspektiv och källmaterial diskutera förskolans historia under 1800- och 1900-talet. I fokus står förskolans aktörer.

Sessionens paper kommer att kommenteras av en panel bestående av Kerstin Holmlund, Tora Korsvold, Britt Tellgren och Johannes Westberg.

Sessionsansvarig: Johannes Westberg, Uppsala universitet.

Arbetsform: Paper-presentationer.

Abstracts/Deltagare

Förskolans formande i statlig reglering – 70 års gränsarbete, Maria Folke-Fichtelius, Uppsala universitet, Pedagogiska institutionen.

Carin Ulin - barnpsykolog och förskolepionjär. Om hennes pedagogiska institut 1934–1961, Ann-Katrin Hatje, Umeå universitet, Institutionen för idé- och samhällsstudier.

Profesjonalisering og pedagogisering av barndommen Om selskapet A/S Riktige Leker, grunnlagt 1946, Tora Korsvold, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Norsk senter for barneforskning.

"Att rubba det bestående skolsystemets cirklar": kontroversen kring Montessori-pedagogikens införande, Christine Quarfood, Göteborgs universitet, Institutionen för litteratur, idéhistoria och religion.

Session 11 - Livet i skolen – skolen for livet?

Denne session handler om, hvordan uddannelsens kulturhistorie kan skrives ud fra erindringer om ostemadder i gummistøvlerne, viskelæder i lærerens kaffe, ølkasser i klasseværelset, mødet med de store drenges mobning, lærernes rundhændede uddelinger af lussinger, vejen til og fra skole – og kagerne hos bageren.

Med afsæt i projektet *Skolen for livet og livshistorier. Danmark 1945–2005* vil vi i denne session diskutere forskellige måder at studere det levede liv i skolen eller med andre ord uddannelseshistorie 'fra neden'. Det fælles udgangspunkt for sessionens deltagere er arbejdet med interviewbaserede erindringer som kilder til indsigt i de erfaringer/oplevelser, som særligt elever knytter til skole og uddannelse.

De fire sessionsdeltagere vil præsentere hver deres analytiske perspektiv, samt eksempler på hvilke udsnit af elevkulturen dette giver indblik i. De fire tilgange tager afsæt i henholdsvis diskurpsykologi/psykoanalyse, materielle kulturstudier, mikrohistorie samt et narrativt tre-generationsperspektiv. Frem kommer billeder af de mønstre, der igennem de sidste 50 år har tegnet elevkulturene i den danske folke- og gymnasieskole. *Sessionen vil foregå på engelsk.*

Sessionsansvariga: Lisa Rosén Rasmussen, och Helle Bjerg, Danmarks Pædagogiske Universitetsskole/ Aarhus Universitet.

Arbetsform: Presentation av pågående forskning.

Abstracts/Deltagare

Den gode, den onde og den helt umulige – om elevblikke og lærerfantasier i skoleerindringer, Helle Bjerg, Danmarks pædagogiske universitetsskole, Aarhus universitet.

The Class of 1980. Methodological reflections on educational high school narratives, Ning De Coninck-Smith, Danmarks pædagogiske universitetsskole/ Aarhus universitet.

Educational narratives as a source to educational history, Ida Juul, Danmarks Pædagogiske Universitetsskole/ Aarhus Universitet.

The materiality and sensuality of becoming a school pupil, 1945–2008, Lisa Rosén Rasmussen, Danmarks Pædagogiske Universitetsskole/ Aarhus Universitet.

Moderator: Joakim Landahl.

Session 12 - Läroplanshistoria och läroplansteori: nordiska perspektiv

Nordisk læreplanhistorie og veiene mot det lange utdanningsløpet I et internasjonalt perspektiv er utviklingen av nordisk utdanning i det 20. århundret preget av en tidlig start på avviklingen av ordninger med parallelle skoler, etterfulgt av utviklingen av offentlige skoleordninger som omfatter hele årskull, først gjennom barneårene og gradvis også gjennom ungdomsalderen. Felles folkeskoler er stammen i dette kombinerte politiske og pedagogiske prosjektet det også har vært vanlig å omtale som enhetsskole.

Den internasjonale forskningen om framveksten av moderne masseutdannings-systemer viser at periodene fra omkring 1870 til omlag 1920 og tiårene etter 1960 peker seg ut som sentrale for utviklingen av utdanningssystemenes moderne grunntrekk i vår del av verden. Et raskt overblikk overnordisk utdanning viser karakteristiske forskjeller mellom nordiske og vesteuropeiske utdanningsmønstre. Et fellestrekk ved utviklingen i dominerende land i Vest-Europa har vært motstandskraften til skoletradisjoner preget av tidlig og gjennomgående organisatorisk differensiering.

Læreplanmønstre i masseutdanning med lang enhetsskole som grunnlag Sein og begrenset organisatorisk differensiering er kjennetegn som skiller utviklingen av enhetsskolemønsteret i Norden fra utviklingen i de sentrale europeiske statene. Enhetsskolestreket innebar samtidig nye typer av kunnskapsskinner.

I løpet av 1960- og 70-årene etablerer landene i Norden nye ordninger for masseutdanning etter avsluttet fellesskole. En av konsekvensene av skolemodeller med 9-10 års fellesskole, er at spor av utdanningsinteresser og valg for fullt blir synlige omkring 16-årsalderen. Her det interessant å utvikle læreplanhistorie som omfatter både barne- og ungdomsutdanning. Blant læreplantema som har fått lite oppmerksomhet er at enhetsskole har kommet til å bety lengre og stadig mer ensartet skole for de aller fleste. Ved veiskiller i utvikling av fellesskole og masseutdanningsystem har et førstevalg ofte vært å utsette spesialisering. Denne alliansen mellom allmennutdanning og spesialiseringsvegring fortjener oppmerksomhet og omtanke. Mer kunnskap om utdanningstilbud og alternativ som ikke har fått noen sentral plass i bølgen av vekst og reformer fra 1960-årene og framover er blant annet derfor interessant. Med masseutdanningsveksten har profilen til allmennfaglige utdanninger blitt preget av et kunnskapspolitisk paradoks. Parallelt med økt oppmerksomhet på formuleringsarenaen mot nøkkelressursen kunnskap og kompetanse, peker internasjonale sammenlikninger og annen nyere forskning mot at masseutdanningsystemets kunnskapsforvaltning preges av uklarhet i omgangen med den samme nøkkelressursen.

Sessionsansvariga: Ulf P Lundgren, Uppsala universitet och Harald Jarning, Høgskolan i Oslo.

Arbetsform: Presentation av pågående forskning. Sessionen består av tre delsessioner.

DELSESSION I

Sekundärutbildningen och dess passager, Eva Forsberg, Uppsala universitet, Pedagogiska institutionen.

Allmennfagene – en gjøkunge i læreplanutviklingen for det lange utdanningsløpet, Harald Jarning, Høgskolen i Oslo, Pedagogisk utviklingscenter.

Reformulating Reform and Research: Curriculum History Revisited, Kirsten Sivesind, Universitetet i Oslo, Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling.

Den sammanhållna skolans dilemma, Pia Skott, Uppsala universitet, Pedagogiska institutionen.

DELSESSION II

Standardisation and "quick languages": The shape-shifting of standardised measurement, Florian Waldow, Humboldt-universität zu Berlin, Abt. vergleichende erziehungswissenschaft, och Christian Lundahl, Uppsala universitet, Pedagogiska institutionen.

Idéer om betygen och dess praktik i den skolpolitiska debatten, Larissa Mickwitz, Södertörns högskola, Institutionen för samhällsvetenskaper.

DELSESSION III

Varför IT på lärarutbildningen?, Stina Andersson, Uppsala universitet, Pedagogiska institutionen.

Skuld, offer och försoning – inbördeskrigsskildringar i samtida spanska och finska historieläroböcker, Jörgen Mattlar, Uppsala universitet, Institutionen för didaktik.

Professional debate and social structure in Swedish mathematics education, 1920–1960, Johan Prytz, Uppsala universitet, Institutionen för didaktik.

Session 13 - Läs- och skrivkunnighet i Norden i ett historiskt perspektiv

Denna session behandlar läs- och skrivkunnighet (literacy) i Sverige, Finland, Danmark, Norge och Island från 1700-talet fram till idag. Inriktningen är såväl kronologiskt som problematiserande ur olika vetenskapliga discipliners perspektiv. En rad frågor kan och kommer att behandlas, däribland de historiska aspekterna bakom alfabetiseringen och definitioner av literacy ur både historiskt, pedagogiskt och etnologiskt perspektiv. Sessionen välkomnar också paper som uppmärksammar orsaker till bristande läsförmåga, såväl historiskt som i dagens skola, eller ventilerar frågan om vilken betydelse det skrivna ordet kan tänkas ha eller ha haft för samhället i stort, både i nutid och dåtid.

Sessionsansvariga: Margareta Mellberg, Högskolan på Gotland och Loftur Guttormsson, Haskoli islands.

Arbetsform: Paper-diskussion.

Abstracts/Deltagare

Bristande basfärdigheter – ett argument för statligt ingripande, Inger M. Andersson, tidigare vid ILU, Uppsala universitet.

Diskurskompetens och tolkningsgemenskap, Daniel Lindmark, Umeå universitet, Institutionen för idé- och samhällsstudier.

Ældre og nyere læse- og skrivkyndighedsforskning i Norden: forskellige perspektiver, Loftur Guttormsson, Haskoli islands, Faculty of education.

Läskunnighet, läsförståelse och inläring, Margaretha Mellberg, Högskolan på Gotland, Avdelningen för historia.

Undergrupper av dåliga läsare, Ulrika Wolff, Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik.

Session 14 - Mer marknad och Mer politik? En förändrad styrning av utbildning och utbildningssystem

Denna session behandlar de förändringar i styrning och reglering av utbildning och utbildningssystem som har noterats under de senaste åren, med särskilt fokus på framväxten av nya regleringssystem och den politiska och sociala kontext inom vilket detta sker. Vi kan bland annat notera ett ökat politiskt intresse för kunskapens roll och organisering i samhället, och därmed också en utökad styrambition, men också hur den politiska styrningen förändras och omformas genom att få större inslag av marknadstänkande och logik. Denna omvandling tycks ske på både nationell och transnationell nivå. En särskild del av den här omvandlingen är ökat fokus på system för att mäta och granska både den grundläggande och den högre utbildningens resultat, genom bland annat system för kvalitetsutvärdering, inspektion, och jämförelser genom olika typer av rankingssystem.

Vi vill i den här sessionen sätta fokus på de utbildningspolitiska debatter som pågår om den obligatoriska och den högre utbildningens styrning och reglering, och diskutera framväxten av nya system för granskning, reglering och styrning samt den politiska, sociala och kulturella kontext inom vilket detta sker.

Sessionsansvarig: Linda Wedlin, Företagsekonomiska institutionen, Uppsala universitet.

Arbetsform: Paper-presentationer.

Abstracts/Deltagare

Skolpeng och resursfördelning i gymnasieskolan, Håkan Forsberg, Södertörns högskola, Institutionen för genus, kultur och historia.

Skolan och framtiden. Utbildningspolitisk riksdagsdebatt mellan åren 1991–2009, Anna Forssell, Stockholms universitet, Pedagogiska institutionen.

Statlig styrning och demokratisk fostran – presentation av en studie kring styrningen av skolan, Andrés Brink Pinto, Statens skolinspektion, Lund.

En skola utan detaljreglering, Johanna Ringarp, Södertörns högskola, Samtidshistoriska institutet.

Session 15 - Nittonhundralets yrkesutbildning

Syftet med sessionen är att bereda utrymme för paper där olika aspekter på 1900-talets yrkesutbildning undersöks. Ett viktigt område är att täcka "vita fläckar". Det har sedan 1900-talets början funnits många yrkesutbildningar, vars utveckling inte är så väl känd. Det gäller bland annat, men inte enbart, utbildningar riktade mot yrken inom tjänstesektorn, i stor utsträckning kvinnodominerade.

Även paper som avser lärlingsutbildningen kommer att ges hög prioritet. Lärlingsutbildningen överlevde skräväsandets avveckling men institutionaliserades inte i Sverige, till skillnad från i flera andra länder. Lärlingsutbildning fortsatte emellertid att vara av stor omfattning under lång tid, definitivt fram på 1950-talet och för vissa yrken även långt senare. Nu är den åter aktuellt som "bot" för yrkesutbildningens kris – ska man kanske se den som den tredje industriella revolutionens yrkesutbildning?

Yrkesutbildningspolitiken är ett tredje prioriterat område. Det kan gälla både övergripande studier av hela yrkesutbildningssystemet och lokala studier över t.ex. en kommuns politik för yrkesutbildning.

Sessionsansvarig: Anders Nilsson, Lunds universitet.

Arbetsform: Presentation av papers. Sessionen består av två delsessioner.

DELSESSION I

Yrkesskolereformen 1918 – en bakgrund, Anders Hedman, Umeå universitet, Pedagogiska institutionen.

Learning on-the-job or in school? Artisans, ideals and institutions in Sweden c. 1890–1970
Sandra Hellstrand, Stockholms universitet, Ekonomisk-historiska institutionen.

From one model to the other – Swedish vocational education and training in the twentieth century, Anders Nilsson, Lunds universitet, Ekonomisk historia.

DELSESSION II

Jämlik eller normal – blinda kvinnors utbildning till självförsörjande, Beatrice Christensen Sköld, Stockholms universitet, Pedagogiska institutionen.

Yrkesutbildning i den svenska folkhögskolan 1868–1940, Fay Lundh Nilsson, Lunds universitet, Ekonomisk-historiska institutionen.

"Social Spending" eller substitution – Om yrkesutbildning i de nordiska länderna, Lars Pettersson, Lunds universitet, Ekonomisk-historiska institutionen.

Session 16 - När praktikgrundad kunskap möter högskolan – kontinuitet och förändring i högre utbildning

Sessionen fokuserar möten mellan kunskapstraditioner och kunskapskulturer i högre utbildning över tid. Särskilt intresserar vi oss för kunskapstraditioner som sent kommit att knytas till akademien. I sessionen presenteras bland annat studier av tre sådana utbildningar som är kvinnligt könskodade: utbildningarna till förskollärare, textillärare och vårdlärare. De har alla startat som privata företag, drivna av engagerade pionjärvinnor och befreundade med sociala rörelser i spåren av förra sekelskiftets stora upplysningsprojekt. Tonvikten ligger vid vad som sker med tidigare kunskapsformer och kunskapskulturer – kvinnliga omsorgs- och hantverks-traditioner, praktiskt yrkeskunnande och förkroppsligad kunskap – i mötet med universitet och vetenskap.

Sessionsansvarig: Agneta Linné, Örebro universitet.

Arbetsform: Paper-presentationer. Sessionen består av två delsessioner.

DELSESSION I

Abstracts/Deltagare

Metodik, personlighet och forskning, Eva Eliasson, Stockholms universitet, Pedagogiska institutionen.

Journalistutbildningens dilemma – praktik eller teori, Elin Gardeström, Södertörns högskola/Uppsala universitet, Institutionen för kultur och kommunikation/Nationella forskarskolan i utbildningshistoria.

Helsingfors universitets agrikultur-förstvetenskapliga fakultet och akademisering av högre lantbruksutbildning, Tero Halonen, Helsingfors universitet, Historiska institutionen.

Hantverksskicklighet och kreativitet, Annelie Holmberg, Uppsala universitet, Konstvetenskapliga institutionen.

När praktikgrundad kunskap möter högskolan – kontinuitet och förändring i lärarutbildning, Agneta Linné, Örebro universitet, Pedagogik.

Vem är en allomfattande barnträdgårdsledarinna?, Britt Tellgren, Örebro universitet.

Session 16 - När praktikgrundad kunskap möter högskolan – kontinuitet och förändring i högre utbildning

DELSESSION II

Abstracts/Deltagare

Første offentlige lærerutdanning i Norge blir til i 1826, Liv Helene Willumsen, Universitetet i Tromsø, Institutt for lærerutdanning og pedagogikk.

Oppstart av offentlig lærerutdanning i nordområdene, Randi Skjelmo, Universitetet i Tromsø, Institutt for lærerutdanning og pedagogikk.

Session 17 - Pedagogisk realisme i Norden: 1870–1900

Vi skal inn i perioden 1850–1900 og studere pionerer for idéutvikling og institusjonsbygging på skolens og oppdragelsens område i den periode som kan betegnes som pedagogisk realisme og som rommer både det moderne gjennombrudd og den skandinaviske oppblomstring.

Vi tar utgangspunkt i tre profilerte skolestiftere med base i hver sin nordiske hovedstad. Birgitte Possing vil presentere Natalie Zahle, den danske pioner for utvikling av pike- og lærerineskoler og meget innflytelsesrik i det pedagogiske og kulturpolitiske miljøet i Danmark og Norden. Annikka Ullman vil presentere Anna Sandstrøm, en representant for den stockholmske "stiftarinnegeneration", og et velkjent navn i Sverige og Norden i egenskap av skoleleder, foredragsholder og redaktør for Verdandi. Og Geir Knudsen vil presentere Otto Anderssen, en skolebestyrer i den norske hovedstaden som hadde en lederposisjon på de nordiske skolemøter og som bidro særskilt til utvikling av lærerutdanningen ved universitetet i Christiania (Oslo). Vi spør: Hva var de samfunnsmessige forutsetningene for den omfattende framveksten av private skoler i de nordiske hovedstedene? Hva var de moderne skolegründeres startkapital, motivasjon og personlige kvalifikasjoner, og hvilken betydning fikk innsatsen deres for den videre utvikling av skolevesen og lærerutdanning i Norden?

Vi håper på deltagelse fra forskere som arbeider med skolestiftere, skoleutvikling og lærerutdanning i Norden i denne perioden.

Sessionsansvariga: Birgitte Possing, Københavns universitet, Annika Ullman, Stockholms universitet, Geir Knudsen, Universitetet i Oslo.

Arbetsform: Paper-presentasjoner.

Abstracts/Deltagare

Otto Anderssens dannelsesprosjekt med visitt til Anna Sandstrøm, Geir Knudsen, Universitetet i Oslo, Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling.

Natalie Zahle og den pædagogiske dobbeltstrategi, Birgitte Possing, Københavns universitet / Rigsarkivet.

Anna Sandström och den edutopiska nödvändigheten, Annika Ullman, Stockholms universitet, Pedagogiska institutionen.

Session 18 - Retorik & tidigmodern utbildningshistoria: perspektiv & möjligheter

Den västerländska skolhistorien börjar ingalunda med 1800- och 1900-talens utbildningsreformer, utan sträcker sig århundraden och årtusenden längre tillbaka i tiden. Särskilt intressant är den tidigmoderna perioden (ungefär år 1500–1800). Det var en tid mellan tradition och förnyelse, en omvälvningarnas tid: vetenskapligt, politiskt och kulturellt. Tidigmodern utbildning och pedagogik bör sålunda inte blott betraktas som förhistoria till de moderna utbildningssystemen, utan som företeelser som i sig själva är rika, mångskiftande och värda ett närmare studium.

Denna session samlar forskning om utbildning och undervisning, med tonvikt på retorik och tidigmodern tid. Retorikämnets stora betydelse ur utbildningshistoriskt perspektiv är väl känt. Men samtidigt kan ämnet drastiskt sett sägas ha återkommit ur en nära tvåhundraårig karantän. Under den andra hälften av 1700-talet tappade retoriken mycket av sin pedagogiska prestige och ur skolans läroplaner kom ämnet efterhand att ersättas av bl.a. undervisning i modersmål och litteraturhistoria.

I denna session diskuteras bland annat frågan om retorikens ställning ur ett utbildningshistoriskt perspektiv. Här diskuteras också andra viktiga och tidigare föga uppmärksammade aspekter av den tidigmoderna skolan.

Sessionsansvariga: Otto Fischer och Ann Öhrberg, Uppsala universitet.

Arbetsform: Paper-presentationer.

Abstracts/Deltagare

Historia som spel, Heiko Droste, Södertörns högskola, Institutionen för genus, kultur och historia.

Vältalighet och klokhets – retorikundervisningens dubbla mål, Nils Ekedahl, Södertörns högskola, Inst för kommunikation, medier och IT.

Tidigmodern utbildning speglad på teaterscenen, Kent Hägglund, Stockholms universitet, Utep.

Den begynnande mognadens efterbildning – imitatio som pedagogisk princip i 1700-talets skola, Stefan Rimm, Örebro universitet, Akademin för humaniora, utbildning och samhällsvetenskap.

Session 19 - Svenska bildkonstnärliga utbildningar och karriärvägar under 100 år

Denna dubbelsession presenterar resultat och pågående forskning från fyra olika historiskt orienterade forskningsprojekt om bildkonstnärlig utbildning och konstnärliga karriärvägar i Sverige under 100 år.

Sessionsansvarig: Marta Edling, Uppsala universitet.

DELSESSION I.

Sessionsdeltagare: Anna Brodow Inzaina, Marta Edling, Maria Görts.

Konsthögskolor som kunskapsförmedlare. En studie av den högre bildkonstnärliga utbildningen i Sverige under 1900-talet

Projektets forskare, Marta Edling och Maria Görts, kommer att presentera sina resultat om den bildkonstnärliga utbildningen på Kungliga Konsthögskolan (KKH) och Konstfackskolan i Stockholm och Valands konsthögskola i Göteborg under 1900-talet. Maria Görts forskning är fokuserad på KKH under första halvan av seklet och den förändring som undervisningen genomgick i och med den modernistiska konstens ideal och värden etablerades inom lärosätet. Marta Edling har närstuderat hur denna slags undervisning vidareutvecklats på de tre skolorna från 1960-talet och framåt och hur reformeringen av högskolan 1977 och 1993 har kommit att påverka detta utbildningsideal.

Mot bättre konst och vetande? Konstnärlig FoU i Sverige 1977–2007

Marta Edling presenterar ett nytt forskningsprojekt som från ett utbildningshistoriskt och mångdisciplinärt perspektiv såväl empiriskt, teoretiskt och metodologiskt, undersöker politiska, sociala, konstnärliga och ekonomiska förutsättningar för det konstnärliga forsknings- och utvecklingsarbetet 1977–2007.

Internet som konstnärligt medium: Globalisering och utställningsrum

Anna Brodow Inzaina diskuterar resultat från sin delstudie inom projektet om introduktionen av Internet som konstnärligt medium på de svenska bildkonstnärliga högskolorna i slutet av 1990-talet. I presentationen uppmärksammas särskilt konsthögskolan Valands profilering mot digitala medier och hur denna orientering utvecklades i samspel med skolans satsning på konstnärlig forskning.

Session 19 - Svenska bildkonstnärliga utbildningar och karriärvägar under 100 år

DELSESSION II.

Sessionsdeltagare: Barbro Andersson, Mikael Börjesson, Martin Gustavsson, Ida Lidegran, Andreas Melldahl.

Konsten att lyckas som konstnär. Socialt ursprung, kön, utbildning och karriär 1945–2007

I sessionen sammanfattar projektets forskare i 3 presentationer några viktigare analyser och resultat. Här diskuteras bl.a. relationen mellan utbildning och fält och de förmågor, resurser och utbildningstillgångar som kännetecknar de framgångsrika individerna över tid. Här diskuteras också skillnader i förhållande till andra elitutbildningar inom högskolan och betydelsen av de konstnärliga utbildningarna utan högskolestatus som ofta fungerar som en första ingång och startpunkt för en konstnärlig yrkeskarriär.

Förteckning över sessionens samtliga abstracts/deltagare

Konsthögskolan på nätet: exemplet Valand, Anna Brodow Inzaina, Uppsala universitet, Konstvetenskapliga institutionen.

Fri Konst? Högre bildkonstnärlig utbildning 1960–1995, Marta Edling, Uppsala universitet, Institutionen för utbildning, kultur och medier.

Mot bättre konst och vetande? Konstnärlig forskning och utveckling i Sverige 1977–2007, Marta Edling, Uppsala universitet, Institutionen för utbildning, kultur och medier.

Många kallade, få utvalda. Prosopografiska studier över konstelever och konstnärer 1938–2008, Martin Gustavsson, Stockholms universitet, Ekonomisk historia.

Kungliga Konsthögskolan och modernismen, Maria Görts, Högskolan Dalarna, Akademin humaniora och medier.

Det gåtfulla folket på elitutbildningar: några exempel från perioden 1938–2008, Ida Lidegran, Uppsala universitet, Institutionen för utbildning, kultur och medier.

Konstskolor utanför högskolesystemet – Konstnärlig grundutbildning eller förberedande utbildning?, Andreas Melldahl, Uppsala universitet, Institutionen för utbildning, kultur och medier.

Session 20 - Transnationella utbildningsstrategier

Ett litet land som Sverige har aldrig varit självförsörjande på utbildning. Vart studieresorna styrts och influenserna hämtats har varierat. Den europeiska kontinentens historiska särställning har alltmer kommit att utmanas av USA och nu på senare år av övriga anglosaxiska länder och framför allt av snabbt ekonomiskt expanderande länder i Asien. Vad som importerats (och för den delen även exporterats) har också skiftat. Det kan ha gällt allt från studenter, lärare, forskare och vetenskapliga idéer till hela utbildningssystem och modeller för utbildning.

Sessionen välkomnar paper som lyfter fram utbildningsstrategier som överskrider nationella gränser och som utvecklats av såväl individer, sociala och professionella grupper som institutioner, föreningar och statsmakter.

Sessionsansvarig: Mikael Börjesson, Uppsala universitet.

Arbetsform: Paper-presentationer. Sessionen består av två delsessioner.

DELSESSION I

Transnationella strömmar i 1800-talets språkundervisning, Peter Bernhardsson, Uppsala universitet, Institutionen för utbildning, kultur och medier.

Sverige och den global utbildningsmarknaden, Mikael Börjesson, Uppsala universitet, Institutionen för utbildning, kultur och medier.

Amerika tur och retur – Svenska stipendiater sociala ursprung, transatlantiska resor och karriärer, Andreas Melldahl, Uppsala universitet, Institutionen för utbildning, kultur och medier.

Utbildning och bildning inom utlandsriktad kulturpolitik: Strukturer, syften, organisationer, Andreas Åkerlund, Uppsala universitet, Historiska institutionen.

DELSESSION II

Forskning och undervisning om Sverige utifrån: Den amerikanska skandinavistiken under 1900-talet, Dag Blanck, Uppsala universitet, Engelska institutionen.

Svenska litteraturvetare och utländsk teoribildning, Bo G. Ekelund och Alexander Ekelund, Stockholms universitet, Engelska institutionen.

Frankofili som symboliskt kapital – en studie om betydelsen av kunskap om fransk kultur och vetenskap, Mona Mårtensson och Mikael Palme, Stockholms universitet.

Session 21 - Utbildningens aktörer – empiriska och metodologiska perspektiv på det svenska utbildningssystemets arkitekter och adepter

Sessionen inbjuder paper som synliggör ny forskning och nya metoder för att hantera empiri i svensk utbildningshistoria. Det svenska utbildningsväsendet studeras utifrån fokus på aktörer i skolors omedelbara eller perifera närhet. I det stora spannet från utbildningsdebattörer i pressen till elever i klassrummen finns lärare, skolgrundare, statliga inspektörer och representanter för filantropiska frivilligorganisationer med flera, för att nämna några grupper av aktörer som kan behandlas. Vår förhoppning är att en belysning av aktörers sociala, politiska och kulturella villkor, vanor och strategier kan ge en bredare bild av skolans utveckling.

I fokus för sessionen står den dynamiska process av kulturella utbyten som har haft inverkan på utbildningsväsendet. Aktörsperspektivet avslöjar transnationella, klass- och generationsöverskridande kulturella samarbetsmönster i exempelvis sällskap, tidningsredaktioner, skolor och associationer. Dessa kulturella praktiker omfattar komplexa dynamiska system som sessionen vill belysa. För att avhjälpa denna typ av belysning kommer en ny kollektivbiografisk metod och samarbetsplattform för forskare att diskuteras. Mer information om det databasprojekt som ligger till grund för detta finns på <http://www.neiden.se/>.

Sessionsansvarig: Tomas Neidenmark, Stockholms universitet.

Arbetsform: Paper-presentationer.

Abstracts/Deltagare

Utbildningsfrågan i pressen vid början av 1840-talet, David Ludvigsson, Uppsala universitet, Historiska institutionen.

1800-talets skolgrundare, Thomas Neidenmark, Stockholms universitet, Pedagogiska institutionen.

Några snabba hypotesprövningar kring C.J.L. Almqvist och Växelundervisnings-sällskapet, Annika Ullman, Stockholms universitet, Pedagogiska institutionen.

Session 22 - Utbildningens ekonomiska historia

Sessionen välkomna paper som behandlar en rad olika områden, däribland relationen mellan utbildning och ekonomisk utveckling, sambandet mellan utbildning och inkomstfördelning samt finansieringen av utbildning. Sessionens tema "utbildningens ekonomiska historia" kräver inte att en äldre tidsperiod behandlas, utan riktar intresset mot historiska förändringar, även om dessa sker i samtiden.

Sessionsansvariga

Johannes Westberg och Esbjörn Larsson, Uppsala universitet.

Arbetsform: Paper-presentationer.

Abstracts/Deltagare

Självförverkligandets marknad: ekonomi, genus och media i svensk distans- och korrespondensutbildning 1900–1975, Håkan Forsell, Örebro universitet, Humus och Centrum för urbana och regionala studier, och Orsi Husz, Stockholms universitet, Historiska institutionen.

Är ungdomsarbetslösheten utbildningsväsendets fel?, Peter Håkansson, Lunds universitet, Ekonomisk-historiska institutionen.

Utbildning som konsumtion eller investering? Svensk utbildningspolitik under 1900-talet, Fay Lundh Nilsson, Lunds universitet, Ekonomisk-historiska institutionen.

Adlig utbildningsekonomi på 1600-talet, Ola Winberg, Uppsala universitet, Institutionen för utbildning, kultur och medier.

Folkskolans finansiering. Om den allmänna folkundervisningens ekonomiska förutsättningar, Johannes Westberg och Esbjörn Larsson, Uppsala universitet, Institutionen för utbildning kultur och medier.

Session 23 - Utbildningens roll i bygget av det moderna samhället

I denna session presenteras bl.a. en ny antologi på temat utbildningens roll i moderniseringsprocessen. Särskilt behandlas utbildningens roll för att skapa ett klassamhälle, att bygga nationella identiteter samt för att hantera samhällets unga människor. Syftet med sessionen är således att presentera några perspektiv på hur utbildning var en del i en rad historiska processer under modern tid (ca 1800 och fram till nutid).

I sessionen kommer bland annat Anne Berg, Uppsala universitet, Samuel Edqvist, Södertörns Högskola, Hanna Enefalk, Uppsala universitet och Henrik Edgren, Växjö, att delta.

Sessionsansvariga: Anne Berg, och Hanna Enefalk, Uppsala universitet, Samuel Edqvist, Södertörns högskola.

Arbetsform: Presentation av antologi och pågående forskning.

Abstracts/Deltagare

Ett mångsidigt verktyg: Några perspektiv på utbildningens roll i bygget av det moderna samhället, Anne Berg, Uppsala universitet, Historiska institutionen

Nationen mot korporationen – presspolitisk kamp om utbildning, samhälle och nationsbygge, Henrik Edgren, Växjö universitet, Institutionen för humaniora.

Folkbildning, historia och ideologi, Samuel Edqvist, Södertörns högskola, Samtidshistoriska institutet.

Mellan disciplinering och självverksamhet: växelundervisningens användning under 1800-talet, Esbjörn Larsson, Uppsala universitet, Institutionen för utbildning, kultur och medier.

Session 24 - Velfærdsstatslige studier af pædagogik på tværs og langs af tid – hvordan er det muligt?

Sessionen indbyder til eksemplariske diskussioner af hvordan pædagogik og uddannelse kan udforskes i en statsteoretisk, pædagogisk sociologisk såvel som en historiserende optik. Udgangspunktet for sessionen er håndtering af spørgsmålet om hvordan stats- og samfundskategorier, ved hjælp af en historiserende tilgang, kan udfoldes som væsentlige analytiske kategorier i studiet af pædagogikkens betydninger og virkemåder.

Spørgsmålene drejer sig om, hvordan det er muligt at producere viden om en udvikling, når kategorier for pædagogik skal placeres strukturelt til hver en tid? På hvilken måde er det "den samme" pædagogik eller uddannelse der studeres på tværs og på langs af tidsaksen: er der fx en indbygget tendens til essentialisering af eksempelvis det kritiske eller det progressive i denne kombination? Eller hvordan håndteres udviklingsperspektivet, hvis udvikling forstås som komplicerede transformativ relationssystemer? Hvis det mere er sammenligninger af strukturelle relationssystemer i x antal tids-nedslag, der undersøges, drejer det historiske perspektiv sig måske snarere om at blotlægge hvordan "elementer" som fx gruppearbejde, individuelt arbejde, "det problematiske barn" eller skolestuen forskyder sig og ændrer betydning, udgår eller sammensættes påny i andre strukturelle relationssystemer, som derfor også må indgå i historiseringen.

Sessionsansvariga: Bolette Moldenhawer och Trine Øland, Köpenhamns Universitet.

Arbetsform: Paper-presentationer.

Abstracts/Deltagare

Curriculumkampe om 'det humane' i skolefagene Religion/ Kristendomskundskab og Historie 1900–1930, Mette Buchardt, Københavns universitet.

Til konstruktionen af feltet for socialt arbejde med marginaliserede børn og unge, 1945–2006, Christian Sandbjerg Hansen, Københavns universitet.

Relationen mellem småbørnspædagogikken og nationalstatsorganiseringen i Danmark fra 1940, Vibe Larsen, Roskilde universitet.

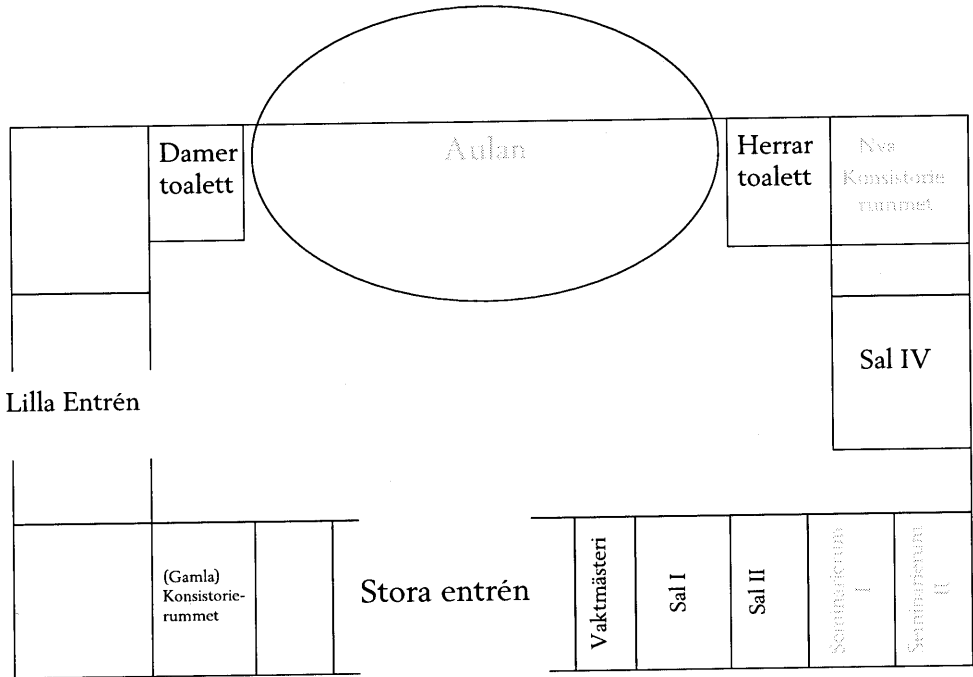
Skolepædagogik i Danmark 1930–1959: Et socialt felt og en horisont af fremtidsforestillinger, Trine Øland, Københavns universitet.

Lista över sessionsdeltagare

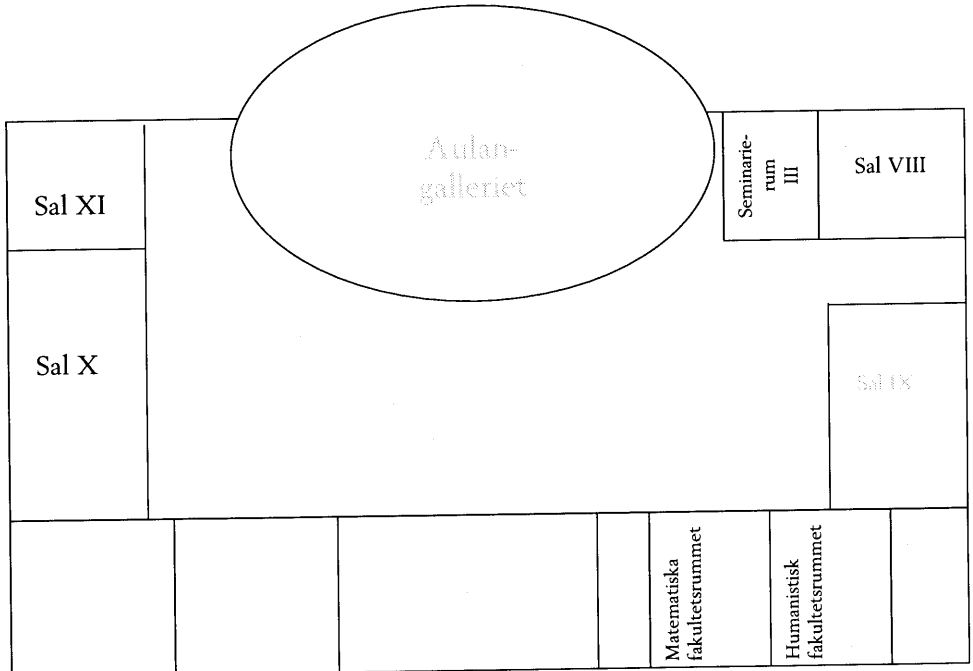
Ahlström	Peter	23	Günther	Sebastian	15
Ahonen	Sirkka	20	Görts	Maria	35, 36
Andersson	Inger M.	28	Götling	Anna	20
Andersson	Stina	27	Halonen	Tero	31
Axelsson	Thom	13, 14	Hamre	Bjørn	14
Backman Prytz	Sara	18	Hatje	Ann-Katrin	24
Barow	Thomas	14	Hedman	Anders	30
Berg	Anne	40	Helene Willumsen	Liv	32
Berglund	Jenny	15	Hellstrand	Sandra	30
Bernhardsson	Peter	37	Holmberg	Annelie	31
Bertilsson	Emil	17	Hultén	Magnus	16
Bjerg	Helle	25	Hultqvist	Elisabeth	21
Blanck	Dag	21, 37	Håkansson	Peter	39
Brink Pinto	Andrés	29	Hägglund	Kent	34
Broady	Donald	17	Högman	Ann-Kristin	12, 20
Brodow Inzaina	Anna	36	Høyen	Marianne	16
von Brömssen	Kerstin	13	Ivener	Ramona	12
Buchardt	Mette	40	Jarning	Harald	27
Börjesson	Mikael	36, 37	Juul	Ida	25
Carlsson	Marianne	13	Kallak	Jaak	23
Christensen Sköld	Beatrice	30	Knudsen	Geir	33
de Coninck-Smith	Ning	9, 25	Korsvold	Tora	24
Depaepé	Marc	8	Landahl	Joakim	19, 25
Droste	Heiko	34	Larsen	Vibe	41
Edgren	Henrik	7, 40	Larsson	Anna	19
Edling	Marta	35, 36	Larsson	Esbjörn	23, 39, 40
Edqvist	Samuel	40	Larsson	Göran	15
Ekedahl	Nils	34	Lidegran	Ida	36
Ekelund	Alexander	37	Lindmark	Daniel	22, 28
Ekelund	Bo G.	37	Linné	Agneta	20, 31
Eliasson	Eva	31	Ludvigsson	David	23, 38
Enefalk	Hanna	40	Lundahl	Christian	27
Fischer	Otto	34	Lundgren	Ulf P.	27
Folke-Fichtelius	Maria	24	Lundh Nilsson	Fay	30, 39
Forsberg	Eva	27	Lövheim	Daniel	16
Forsberg	Håkan	29	Mattlar	Jörgen	27
Forsell	Håkan	39	Mellberg	Margaretha	28
Forssell	Anna	29	Mell Dahl	Andreas	37
Gardeström	Elin	31	Mickwitz	Larissa	27
Gunneriusson	Håkan	23	Moldenhawer	Bolette	41
Gustavsson	Martin	36	Mårald	Bert	18
Guttormsson	Loftur	20, 28	Mårtensson	Mona	37

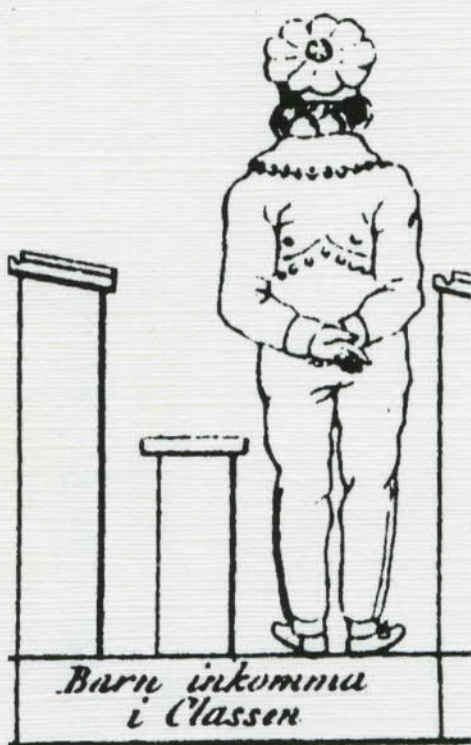
Mårtensson	Ulrika	15	Sandbjerg Hansen	Christian	41
Negash	Tekeste	21	Sandgren	Petter	18
Neidenmark	Tomas	38	Sivesind	Kirsten	27
Nevéus	Torgny	21	Sjögren	David	13, 21
Nilsson	Anders	30	Skjelmo	Randi	32
Nordgren	Kenneth	20, 21	Skott	Pia	27
Norlin	Björn	18, 19	Stolare	Martin	12
Nygren	Thomas	22	Tellgren	Britt	31
Palme	Mikael	37	Thorhaug Frederiksen	Jan	17
Persson	Magnus	17	Ullman	Annika	33, 38
Persson	Sofia	21	Waldow	Florian	27
Petterson (Dalarna)	Lars	20	Wedlin	Linda	29
Pettersson (Lund)	Lars	30	Westberg	Johannes	24, 39
Plum	Maja	14	Winberg	Ola	39
Possing	Birgitte	33	Volckmar	Nina	18, 19
Prytz	Johan	27	Wolff	Ulrika	28
Quarfood	Christine	24	Ydesen	Christian	14
Reinholdsson	Peter	21	Zetterqvist Nelson	Karin	14
Rimm	Stefan	34	Åkerlund	Andreas	37
Ringarp	Johanna	29	Åkerman	Sune	20, 21
Rosén Rasmussen	Lisa	25	Åström Elmersjö	Henrik	22
Rönnqvist	Carina	22	Öhrberg	Ann	34
Samuelsson	Johan	14	Øland	Trine	41

Nedre plan

Övre plan

*Barn inkomma
i Classen*